Kā panākt tiesas nolēmuma izpildi

Bulgārija

1 Ko civillietās un krimināllietās izprot ar sprieduma izpildi?

Izpilde ir tiesvedības procesa pēdējā stadija. Tā paredz iespēju prasītājam, kuram par labu tiesa ir nolēmusi pieprasīt, lai kompetentā izpildes iestāde veic visus tai pieejamos un likumā paredzētos pasākumus prasītāja prasījuma apmierināšanai par to, ka otra puse nav maksājusi brīvprātīgi.
Tiesības uz piespiedu izpildi izriet no izpildāma tiesas dokumenta vai cita dokumenta un uz tā pamata izdota izpildes atļaujas dokumenta (izpildraksta).
Piespiedu izpildes pasākumi ietver:
kustamā īpašuma apķīlāšanu,
nekustamā īpašuma apķīlāšanu,
nekustamā īpašuma aprakstīšanu un novērtēšanu,
nekustamā īpašuma pārdošanu publiskā izsolē,
parādnieka bankas konta apķīlāšanu,
transportlīdzekļa apķīlāšanu,
īpašuma atgūšanu,
kustamā īpašuma arestu,
izpildi attiecībā uz uzņēmuma kapitāla daļām,
bērna atdošanas pienākuma izpildi,
izpildi attiecībā uz laulāto mantu.

2 Kura iestāde vai iestādes ir kompetentas izpildes jomā?

Amatpersonas, kas ir kompetentas veikt izpildi Bulgārijā, ir tiesu izpildītāji, kuri var būt:
valsts tiesu izpildītāji;
privātie tiesu izpildītāji.
Privāto tiesu izpildītāju statusu nosaka Privātās tiesu izpildes likums (*Zakon za chastnoto sadebno izpalnenie* (*ZChSI*)). Likumā privātais tiesu izpildītājs ir definēts kā amatpersona, ko valsts pilnvarojusi piespiedu kārtā izpildīt privātus prasījumus.

3 Kādi ir priekšnoteikumi, lai lēmums (nolēmums) būtu izpildāms?

3.1 Procesuālā kārtība

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa (CK) 404. pantu piespiedu izpildes procesu var uzsākt uz šādiem pamatiem:
res judicata spriedumi un rīkojumi, apelācijas instances tiesu spriedumi, izpildrīkojumi, tiesas apstiprināti izlīgumi, izpildāmi spriedumi un rīkojumi vai spriedumi un rīkojumi, kas pasludināti par izpildāmiem piespiedu kārtā nākotnē vai nekavējoties, šķīrējtiesu spriedumi un to apstiprināti izlīgumi;
spriedumi, akti un tiesas apstiprināti izlīgumi, ko pieņēmušas citu valstu tiesas, kas neatrodas Bulgārijā, ja tie Bulgārijā ir izpildāmi piespiedu kārtā bez papildu procesa;
spriedumi, akti un tiesas apstiprināti izlīgumi, ko pieņēmušas citu valstu tiesas, kas neatrodas Bulgārijā, kā arī šķīrējtiesu (kuras neatrodas Bulgārijā) spriedumi un to apstiprināti izlīgumi, kas atzīti par izpildāmiem piespiedu kārtā Bulgārijā.
Saskaņā ar CK 405. pantu izpildrakstus izdod, pamatojoties uz rakstveida pieteikumu, un parādniekam nav nepieciešams izsniegt tā kopiju.
Saskaņā ar CK 405. panta 2. punktu iesniegtie pieteikumi ir piekritīgi šādām tiesām:
CK 404. panta 1. punktā minētajos gadījumos — pirmās instances tiesai, kas izskatījusi lietu vai izdevusi izpildrīkojumu, bet, ja darbība piespiedu kārtā izpildāma nekavējoties — tiesa, kas pieņēmusi spriedumu vai izdevusi izpildrīkojumu,
CK 404. panta 2. un 3. punktā minētajos gadījumos — tiesa, kas ir kompetenta apstiprināt piespiedu izpildi,
attiecībā uz spriedumiem, kurus pieņēmušas valsts šķīrējtiesas, un šo tiesu apstiprinātiem šķīrējtiesas procesa izlīgumiem — Sofijas pilsētas tiesa (*Sofiyski Gradski Sad*).
Termiņš, kādā jāiesniedz apelācija par rīkojumu, ar kuru apmierina vai noraida pieteikumu par izpildraksta izdošanu, ir divas nedēļas (CK 407. pants).
Saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem pieteikumu par izpildraksta izdošanu var iesniegt persona, kura nav advokāts, tostarp lietas dalībnieks, kas vēlas panākt piespiedu izpildi, vai tā pārstāvis. Nav paredzētas īpašas iesniegšanas prasības, kas jāizpilda, lai saņemtu izpildrakstu.
Piespiedu izpildes izmaksas ir paredzētas Privātās piespiedu izpildes likumā (Valdības Vēstnesis (SG) Nr. 35/2006) noteiktajos Nodevu un maksājumu tarifos. Izpildraksta izsniegšanas izmaksas sedz persona, kuras labā šis izpildraksts ir izdots.

3.2 Galvenie noteikumi

Lai sāktu piespiedu izpildes procesu, ieinteresētajai personai ir rakstiski jāvēršas pie valsts vai privātā tiesu izpildītāja, pievienojot izpildrakstu vai citu izpildu dokumentu. Pieteikumā jānorāda vēlamā izpildes metode, kas procesa gaitā var tikt mainīta (CK 426. pants).
Izpildes pieteikums jāiesniedz tiesu izpildītājam, kura prakses teritorijā atrodas īpašums, pret kuru veicamas piespiedu izpildes darbības, vai parādnieka juridiskā adrese (ja izpilde vērsta pret saņemamo mantu), vieta, kur parādniekam ir pienākums rīkoties vai atturēties no rīcības, un kreditora vai parādnieka pastāvīgā adrese (izvēle ir kreditora ziņā) (ja izpilde ir saistīta ar uzturlīdzekļu piedziņu).
Tiesu izpildītājs rakstveidā aicina parādnieku labprātīgi apmierināt prasījumu, kas parādniekam jādara divu nedēļu laikā no uzaicinājuma saņemšanas. Uzaicinājumā parādnieku brīdina, ka prasījuma neapmierināšanas gadījumā tiks celta prasība par piespiedu piedziņu. Uzaicinājumā jānorāda piemērotie apķīlājumi un aresti, un tam jāpievieno izpildāma sprieduma kopija. Aicinot parādnieku labprātīgi izpildīt pienākumu, tiesu izpildītājam arī jānorāda datums, kurā tiks sagatavots mantas inventāra saraksts, kā arī, ja piespiedu izpilde attiecas uz nekustamo īpašumu — jānosūta īpašumu reģistram paziņojums par arestu.
Pamatojoties uz kreditora pilnvaru, privātais tiesu izpildītājs saistībā ar piespiedu izpildes procesu var veikt šādus pasākumus: izpētīt parādnieka mantisko stāvokli, meklēt dokumentāciju, saņemt dokumentus, materiālus utt., noteikt izpildes veidu un būt par detalizēti uzskaitītā īpašuma glabātāju.
Tiesu izpildītājs reģistrē visus veiktos vai izpildītos pasākumus.
Ja sākotnējā izpildes metode tiek mainīta, tiesu izpildītājs par izmaiņām paziņo parādniekam saskaņā ar CK 428. pantu.

Ja piespiedu izpildes procesa uzsākšanas brīdī nav zināma parādnieka pastāvīgā vai pašreizējā adrese, rajona tiesas tiesnesis pēc kreditora lūguma ieceļ parādnieka *ad hoc* pārstāvi (CK 430. pants).

4 Izpildu darbību raksturs un mērķis

4.1 Kāda veida manta var tikt pakļauta izpildu darbībām?

Piespiedu izpildes darbības var veikt attiecībā uz šādu parādnieka īpašumu:
kustamo īpašumu,
darba samaksu,
ienākumiem no nekustamā īpašuma, tostarp ienākumiem no īres utt.,
bankas kontiem,
nekustamo īpašumu,
komercuzņēmumu emitētām kapitāla daļām un obligācijām,
kopīpašumā esošu kustamo un nekustamo īpašumu vai kustamu un nekustamu laulāto mantu.
Saskaņā ar CK 442. pantu kreditors piespiedu izpildi var vērst pret jebkuru parādnieka mantu vai saņemamo mantu.
Tiesu izpildītāja noteiktajiem aizsardzības pasākumiem un izmantotajām izpildes metodēm ir jābūt samērīgiem ar saistību apjomu. Ja tiek konstatēts, ka attiecīgie aizsardzības pasākumi ir nesamērīgi, tiesu izpildītājam tie ir jāatceļ.
CK 444. pantā kā nekonfiscējamas (t. i., pret kurām nevar vērst piespiedu izpildes darbības) ir uzskaitītas šādas īpašuma vienības:
sadzīves priekšmeti, kurus izmanto parādnieks un tā ģimene un kuri norādīti Ministru padomes (Ministerski savet) apstiprinātā sarakstā,
pārtika, kas nepieciešama parādnieka un tā ģimenes uzturam vienam mēnesim, vai zemnieka gadījumā — līdz jaunajai ražai vai tās ekvivalentam, kas izteikts citos lauksaimniecības produktos,
trīs mēnešu apkurei, ēdiena gatavošanai un apgaismojumam nepieciešamais kurināmais,
ierīces un iekārtas, kas parādniekam nepieciešamas, lai varētu turpināt savu arodu vai nodarbošanos,
daļa no parādniekam piederošās zemes (līdz 0,5 ha — vīna dārzu un citas aramzemes gadījumā, līdz 3 ha — citu vispārizmantojamu lauku gadījumā, kā arī iekārtas un ierīces, mēslošanas līdzekļi, augu aizsardzības līdzekļi un sēklas, kas paredzētas sēšanai viena gada garumā),
lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju gadījumā — nepieciešamie darba lopi, proti, divi darba liellopi, govs, piecas aitas un kazas, desmit bišu stropi un mājputni, kā arī tiem nepieciešamā barība līdz nākamajai ražai vai līdz to izlaišanai ganībās,
parādniekam piederošais mājoklis, ja parādniekam un tā ģimenes locekļiem nav cita mājokļa, neatkarīgi no tā, vai parādnieks tur faktiski dzīvo. Ja mājoklis saskaņā ar īpašu Ministru padomes pieņemtu regulējumu pārsniedz parādnieka un tā ģimenes vajadzības, pārdod daļu no tā, ja ir ievēroti Īpašuma likuma (Zakon za sobstvenostta) 39. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi,
citi priekšmeti vai saņemamā manta, kas ar likumu atbrīvota no piespiedu izpildes.

4.2 Kādas ir izpildu darbību sekas?

Aicinot parādnieku labprātīgi izpildīt pienākumu, tiesu izpildītājam arī jānorāda datums, kurā tiks sagatavots mantas inventāra saraksts, kā arī, ja piespiedu izpilde attiecas uz nekustamo īpašumu — jānosūta īpašumu reģistram paziņojums par arestu.
Kustama īpašuma vai prasījumu apķīlāšanu veic, sagatavojot inventāra sarakstu.
Apķīlāšanai un arestam ir turpmāk minētās sekas attiecībā uz parādnieku.
No šo ierobežojumu noteikšanas parādnieks nedrīkst nedz atsavināt saņemamo mantu vai īpašumu (nekustamu vai kustamu), nedz izmainīt, apgrūtināt vai iznīcināt īpašumu, un par to tam draud kriminālvajāšana. Šīs sekas ir spēkā, sākot no dienas, kad izsniegts uzaicinājums par parāda brīvprātīgu samaksu.
Apķīlāšanai vai arestam ir turpmāk minētās sekas attiecībā uz kreditoru.
Saskaņā ar CK 452. panta 1. punktu jebkura apķīlātā kustamā īpašuma vai saņemamās mantas atsavināšana nav spēkā attiecībā uz kreditoru un kopkreditoru, izņemot, ja saņēmējs var atsaukties uz Īpašuma likuma 78. pantu. Tas paredz, ka persona, kura tiesiski nopērk kustamo īpašumu vai uzrādītāja vērtspapīrus, pat ja neapzināti tos nopirkusi no personas, kura nav īpašnieks, iegūst īpašumtiesības, izņemot, ja īpašumtiesību pārejai nepieciešams notariāls akts vai darījuma pušu parakstu notariāls apliecinājums. Šis noteikums attiecas arī uz citu lietu tiesību uz kustamo īpašumu iegūšanu.
Ja piespiedu izpildes darbības vērš pret nekustamo īpašumu, spēkā neesoši ir tikai atsavināšanas darījumi, kas veikti pēc aizliedzošā apķīlājuma reģistrācijas datuma (CK 452. panta 2. punkts).

4.3 Kāds ir izpildu darbību saistošais raksturs?

Likumā nav noteikts laika ierobežojums šo pasākumu spēkā esamībai. To mērķis ir apmierināt kreditora prasījumu, tādēļ tie ir spēkā līdz piespiedu izpildes procesa beigām.

5 Vai pastāv iespēja pārsūdzēt lēmumu, ar kuru izpildu darbību veikšana tika atļauta?

Piespiedu izpildes procesā pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi ir noteikti CK 39. sadaļas I un II iedaļā.
Kreditors var iesniegt apelāciju, ja:
tiesu izpildītājs atsakās veikt konkrēto izpildes darbību,
tiesu izpildītājs atsakās no jauna novērtēt īpašumu, pret kuru vērstas piespiedu izpildes darbības, un
piespiedu izpilde tiek apturēta, atcelta vai pabeigta.
Parādnieks var iesniegt apelāciju par:
rīkojumu, ar kuru tiesu izpildītājs uzliek sodu parādniekam,
piespiedu izpildes darbību vēršanu pret īpašumu, kuru parādnieks uzskata par nekonfiscējamu,
kustamā īpašuma vienības arestu vai parādnieka izlikšanu no nekustamā īpašuma, atsaucoties uz to, ka parādnieks netika pienācīgi informēts par piespiedu izpildi,
tiesu izpildītāja atteikumu no jauna novērtēt īpašumu, pret kuru vērstas piespiedu izpildes darbības,
trešās personas kā īpašuma glabātāja iecelšanu,
tiesu izpildītāja atteikumu apturēt, atcelt vai pabeigt piespiedu izpildi un
izpildes izmaksām.
Trešā persona (kas nav puse izpildu procesā) var iesniegt apelāciju par tiesu izpildītāja darbībām tikai gadījumos, kad izpilde tiek vērsta pret priekšmetiem, kas apķīlāšanas, aresta vai nodošanas dienā atrodas šās personas valdījumā.
Trešā persona var iesniegt apelāciju par nekustamā īpašuma atgūšanu tikai tad, ja šis īpašums atradās trešās personas valdījumā pirms datuma, kurā tika celts prasījums, kas tagad tiek izpildīts (CK 435. pants).
Ja ir notikusi publiska izsole, rīkojumu, ar kuru piešķir īpašumu, var pārsūdzēt persona, kura ir iemaksājusi drošības naudu ne vēlāk kā izsoles pēdējā dienā, kreditors, kurš solījis šajā izsolē, nemaksājot drošības naudu, vai parādnieks sakarā ar to, ka izsole nav notikusi tiesiski vai īpašums nav nonācis pie personas, kura solījusi visvairāk.

Saskaņā ar CK 436. pantu apelācija jāiesniedz nedēļas laikā no apstrīdētās darbības, ja lietas dalībnieks ir bijis klāt darbības veikšanas laikā vai ticis uz to aicināts, bet visos pārējos gadījumos — nedēļas laikā no datuma, kad par to ticis paziņots. Apelāciju ar tiesu izpildītāja starpniecību iesniedz provinces tiesai, kuras jurisdikcijā atrodas izpildes vieta. Kad celta apelācija, tiesas izpildītājs sniedz apstrīdētās darbības pamatojumu.
Minēto apelāciju izskata slēgtā sēdē, izņemot trešo personu iesniegtas apelācijas, ko izskata atklātā sēdē, uz kuru uzaicina visus piespiedu izpildes procesa dalībniekus. Lēmumu par apelāciju pieņem mēneša laikā.
Apelācija neaptur piespiedu izpildes procesu, bet tiesa var noteikt, ka process ir jāaptur, kamēr nav pieņemts lēmums attiecībā uz apelācijā ietvertajiem tiesību jautājumiem. Ja procesu aptur, par to nekavējoties paziņo tiesu izpildītājam (CK 438. pants).

6 Vai uz izpildi attiecas ierobežojumi, jo īpaši saistībā ar parādnieka aizsardzību vai termiņiem?

CK 432. pantā ir noteikti dažādi gadījumi, kuros tiesa var tiesiski atlikt piespiedu izpildes procesu pēc kreditora pieteikuma.
Saskaņā ar 433. panta 1. punkta 8. apakšpunktu, ja kreditors nepieprasa veikt izpildes darbības divus gadus, tiesu izpildītājs izbeidz piespiedu izpildes procesu. Vienīgais pieļaujamais šā noteikuma izņēmums attiecas uz uzturlīdzekļu lietām.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/02/2022
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.